

Josef Mysliveček CELLO CONCERTOS Karl Ditters von Dittersdorf

Zájemcům o instrumentální hudbu dostává se nyní do rukou dvojice význačných violoncellových koncertů. Jeden je z pera Josefa Myslivečka (1737–1781), druhý napsal Karl Ditters von Dittersdorf (1739–1799). Byli současníci a oba vyznávali principy hudebního klasicismu. Zatímco Mysliveček, nejslavnější zástupce emigrářského proudu do Itálie (kde žil od r. 1763 s krátkými přestávkami pobytu až do smrti), navázal ve své koncertantní a orchestrální tvorbě především na podněty italské (hlavně benátsko-neapolské), rozmnožoval Ditters z Dittersdorfu haydnovsko-mozartovou tradici vídeňskou; narodil se ve Vídni, hodně cestoval, ale téměř polovinu života byl spjat s Janským vrchem (dř. Johannisberg) u Javorníka, neboť v letech 1770–96 tu byl kapelníkem vratislavského arcibiskupa hraběte Filipa Schaffgotsche.

Josef Mysliveček byl v tvorbě svých nástrojových (hlavně houslových) koncertů stržen především vzorem Giuseppe Tartiniho. Když tento geniální houslista, skladatel a pedagog zemřel 26. 2. 1770 v Padově, věnoval Mysliveček jeho památce šest houslových koncertů. V nich uplatnil princip ritornellového koncertu, jež rozvinul také ve svém koncertu pro violoncello C dur. Ždaleka mu už nejdé o vivaldijský útvar vybudovaný na základě concerta grossa, nýbrž o druh koncertantní tříveřeté skladby, v níž sólový nástroj nabývá obligačního charakteru a prochází jako červená nit celým dílem. Myslivečkovy koncerty pro housle spolu s violoncellovým koncertem C dur tvoří jakýsi mezityp ve vývojové řadě, na jejímž počátku stojí již zmíněný Tartini – a na jejímž konci spadajeme Josepha Haydna.

Karl Ditters von Dittersdorf vidí při tvorbě koncertu D dur před svým zrakem hlavně vzor Haydnův. Ve stylizaci nástrojového parti ohlédne se ovšem také za Luigim Boccherinim, význačným reformátorem formy violoncellového koncertu, i za tradici italské hudby vůbec, neboť jí poznal během svého pobytu v zaslíbeném zemi hudby (1761), kterou navštívil ve společnosti Gluckové. Ač tedy v úhradu hovoří Ditters jazykem v podstatě haydnovským, nelze v případě violoncellového koncertu D dur nevidět zůrodnující vliv též tradice italské.

Mysliveček si s Dittersem tudíž podávají ruce. Oba směřují k syntéze. Virtuozita violoncellových sólových partií není v jejich dílech samotáčná, nýbrž je projevem radosti z muzicování. Je vždy pojata kantabilně, zpěvně. A to je rys, který nacházíme v 18. století jen u mistrů největších.

HUBERT SOUDANT se narodil v Holandsku, ve městě Maastricht. Studoval hru na lesní roh a dirigování. Zúčastňoval se mezinárodních dirigentských soutěží, např.: Herberta von Karajana v Západním Berlíně, Canteliho v Miláně a v Besançonu, na nichž získal významná ocenění. Vystupuje s významnými symfonickými orchestry a s Londýnským filharmonickým orchestrem (London Philharmonic Orchestra) na gramofonové desky symfonická díla F. Liszta, J. Sibelia a P. I. Čajkovského. V roce 1981 se stal hlavním dirigentem Filharmonického orchestru francouzského rozhlasu v Paříži. V Praze vystoupil poprvé na festivalu Pražské jaro jako dirigent v roce 1985.

BOHUSLAV PAVLAS se narodil v Ostravě, kde studoval konzervatoř. Ve studiu violoncella pak pokračoval na Janáčkově akademii muzických umění v Brně a později v Praze. Po absolutoriu v r. 1975 navštěvoval interpretační kurzy u André Navarry v Sieně. Koncertně se významně uplatňuje nejen doma, ale zejména v zahraničí, v socialistických zemích, v Bělehradě, v Havaně, Itálii, Japonsku, Singapuru aj. Vystupuje též v Čs. televizi a rozhlasu a vydavatelství Panton vydalo jeho nahrávku Boccheriniho violoncellového koncertu B dur. Se svým rozsáhlým a věstranným koncertním repertoárem patří k nejvýznamnějším představitelům mladší československé violoncellové generace.

Aficionados of instrumental music are presented here with a duo of major cello concertos: one written by Josef Mysliveček (1737–1781), the other by Karl Ditters von Dittersdorf (1739–1799). Being contemporaries, the two shared respect for the canons of musical classicism. While Mysliveček, the most famous representative of the stream of Czech musicians that had left their homeland to settle in Italy (where he lived from 1763, with only a few brief spells of time elsewhere, until his death), nourished his concertante and orchestral production primarily by Italian inspiration (largely of the Venetian and Neapolitan provenience), Ditters von Dittersdorf continued in the Viennese tradition as set up by Haydn and Mozart. Born in Vienna, he spent a lot of time travelling; for almost a half of his lifetime, though, he was settled at Johannisberg near the town of Javorník, as musical director in the service of the Archbishop of Breslau, Count Philip Schaffgotsch, between 1770 and 1796.

In his instrumental (above all, violin) concerto output, Josef Mysliveček had his chief model in the work of Giuseppe Tartini. When the latter, a violinist, composer and educator of genius, died in Padua, on February 26, 1770, Mysliveček dedicated a series of six violin concertos to his memory, displaying in them the principle of ritornello concerto, which he also employed in writing his Concerto in C major for Cello. No longer concerned with producing a Vivaldian form built upon the concerto grosso, here he came with a specific kind of concertante three-movement piece, with the solo instrument acquiring an obligato character and featuring continually throughout the composition. Mysliveček's violin concertos, alongside his C major cello concerto, thus form a sort of transitional stage in a line of evolution starting with Tartini and ending with the work of Joseph Haydn.

In writing his Concerto in D major, Karl Ditters von Dittersdorf was clearly driven by Haydnian inspiration, though

1. strana / side 1

Koncert C dur pro violoncello a orchestr 18:00 Concerto in C major for Cello and Orchestra

- I. Allegro moderato 6:28
- II. Grave 6:29
- III. Tempo di minuetto 5:03

B. Pavlas and H. Soudant

the styling of the instrumental part makes obvious references both to Luigi Boccherini, a formidable reformer of the cello concerto genre, and to the Italian musical tradition as a whole, a source of influence on which Ditters drew as a result of his own stay, in 1761, in the company of Gluck, in that promised land of music. Although, then, by and large his idiom is essentially Haydnian, in the specific case of the D major cello concerto one cannot pass unnoticed the enriching contribution brought to his work by the Italian school.

In the final analysis, the works of Mysliveček and Ditters can be regarded as meeting at one point. Both strove towards synthesis. Their works display a virtuosity of the cello solo parts which is not there for its own sake, but which manifestly reflects the joy of music-making. Its constant feature is tunefulness, in 18th-century musical output a quality present only in the work of the truly greatest masters.

HUBERT SOUDANT was born in Maastricht, the Netherlands. He studied the horn and conducting, later winning major awards at international conducting events (e.g., the Karajan contest in West Berlin, the Canteli competition in Milan, and the Besançon competition). His conducting career has covered work with prominent symphonic bodies, and a series of recordings of symphonies by Liszt, Sibelius and Tchaikovsky, with the London Philharmonic Orchestra. In 1981 he became principal conductor of the French Radio Philharmonic Orchestra in Paris. He first appeared in Prague at the Prague Spring festival in 1985.

BOHUSLAV PAVLAS was born in Ostrava, where he started his musical training at the local conservatory. He continued to study the cello at the Janáček Academy of Music in Brno, and later in Prague. After graduation in 1975 he attended master classes of André Navarra in Sienna. As a concert performer, he has appeared in major engagements both at home and abroad, including performances in Belgrade, Havana, Italy, Japan, Singapore, etc. He has been a frequent guest at Czechoslovak broadcasting studios, and has recorded the Boccherini B flat major cello concerto for Panton. His wide-ranging, versatile concert repertoire ranks him among the most remarkable representatives of the younger generation of Czechoslovak cellists.

Den Liebhabern instrumentaler Musik gelangen nun zwei bedeutende Konzerte für Violoncello in die Hände. Eines von ihnen stammt aus der Feder Josef Myslivečeks (1737–1781), das zweite schrieb Ditters von Dittersdorf (1739–1799). Beide waren Zeitgenossen, beide bekannten sich zu den Prinzipien des musikalischen Klassizismus. Während Mysliveček, der berühmteste Vertreter des Emigrantenstromes nach Italien (wo er mit kurzen Unterbrechungen vom Jahre 1763 bis zu seinem Tode lebte), in seinem Konzertanten und orchestralem Schaffen vor allem an italienische, besonders venezianisch-neapolitanische Anregungen anknüpfte, setzte Ditters von Dittersdorf die an Haydn und Mozart anknüpfende Wie-

2. strana / side 2

Koncert D dur pro violoncello a orchestr 21:13 Concerto in D major for Cello and Orchestra

- I. Allegro non molto 8:29
- II. Adagio (molto) 8:00
- III. Rondeau 4:44

(Realizace partitury obou koncertů / Realisation of scores of both concertos by Oldřich Pulkert)

Bohuslav Pavlas — violoncello / cello
Pražský komorní orchestr / Prague Chamber Orchestra
Ridí / Conductor Hubert Soudant

Hudební režie / Recording director Jaroslav Rybář
Zvuková režie / Recording engineer Erich Kunze
Nahráno 27. a 28. října 1985 ve studiu pražského Domu umělců

Recorded at the Supraphon studio at the House of Artists, Prague, on 27 and 28 October, 1985
Odpovědný redaktor / Editor Oldřich Pulkert

Йозеф Мисливечек
Карл Диттерс фон-Диттерсдорф
Концерты для виолончели
Богуслав Павлас – виолончель
Пражский камерный оркестр
Директор: Губерт Судан

dierte er am Konservatorium und setzte dann das Studium des Violoncellos an der Janáček-Akademie der musischen Künste in Brno und später in Prag fort. Nach dem Absolutorium im Jahre 1975 wurde er Hörer der Interpretationskurse André Navarras in Sienna. Er macht sich nicht nur in Konzerten zu Hause, sondern auch im Ausland, in den sozialistischen Ländern, in Beograd, in Havanna, in Italien, Japan, Singapur hervorragend geltend. Er tritt auch im Tschechoslowakischen Fernsehen und Rundfunk auf; der Verlag Panton hat Boccherinis Violoncellokonzert B-dur als Tonaufnahme von ihm herausgegeben. Mit seinem umfangreichen und vielseitigen Konzertrepertoire gehört er zu den ausdrucksstärksten Repräsentanten der jüngeren tschechoslowakischen Violoncellistengeneration.

Les présents concertos de violoncello sont destinés à tout l'amateur de la musique instrumentale. L'un d'eux fut composé par Josef Mysliveček (1737–1781), l'autre est l'œuvre de Karl Ditters von Dittersdorf (1739–1799). Les deux auteurs vivant à la même époque, ils sortaient aussi des mêmes principes – ceux du classicisme musical. Josef Mysliveček est un des plus remarquables représentants des musiciens immigrés en Italie, où il vécut, avec quelques courtes interruptions, dès 1763 jusqu'à sa mort. Dans sa musique orchestrale et de concerto il fut inspiré de la musique italienne, surtout vénitienne et napolitaine. Karl Ditters von Dittersdorf par contre, développait dans sa musique la tradition viennoise, celle de Haydn et Mozart. Bien que né à Vienne, il passa presque moitié de sa vie à Johannisberg près de Javorník où, dans les années 1770–1796, il fut le chef d'orchestre à la cour du comte Filip Schaffgotsch, archevêque de Breslau.

Les concertos instrumentaux de J. Mysliveček sont sensiblement influencés par la création de Giuseppe Tartini. En mémoire du grand compositeur, violoniste et pédagogue, mort le 26 février à Padoue, Mysliveček a composé six concertos de violon construits selon les principes du concerto de ritournelle. Les mêmes principes caractérisent aussi son concerto de violoncelle en do majeur. Il n'y a pas plus de la forme vivaldienne, fondée sur les bases du concerto grosso, mais d'une composition concertante à trois mouvements, où l'instrument solo passe à travers l'ouvrage entier. Les concertos de violon avec le concerto de violoncelle en do majeur représentent un stade passager du développement musical dont le commencement est marqué de G. Tartini et la fin de J. Haydn.

Le concerto en ré majeur de Karl Ditters von Dittersdorf est gravé de l'empreinte de J. Haydn. Sa stylisation instrumentale manifeste encore l'influence de Luigi Boccherini, réformateur important du concerto de violoncelle; nettes y sont aussi les traces de la tradition italienne que le compositeur put apprendre en 1761 quand, accompagné de Christoph Willibald Gluck, il visita l'Italie. Quoique proche à la parole musicale de Haydn, la musique de K. Ditters, en particulier son concerto de violoncelle, sut profiter de la riche tradition italienne.

La conception synthétique de la composition est donc commune aux deux auteurs. La virtuosité des parties du violoncelle solo, toujours chantante et expressive, résulte de la simple joie de faire de la musique. Ajoutons que, au XVIIIe siècle, ce trait ne caractérise que quelques rares talents.

HUBERT SOUDANT, né à Maastricht (Pays-Bas) étudiait le jeu du cor en apprenant en même temps à diriger l'orchestre. Il est devenu lauréat de nombreux prix qui lui ont été accordés dans de nombreuses compétitions internationales, telles que par ex. Compétition Herbert von Karajan à Berlin d'Ouest ou Compétition Canelli à Milan et Besançon. Il collabore avec des orchestres symphoniques, notamment avec L'Orchestre philharmonique de Londres; on lui doit les enregistrements des ouvrages de F. Liszt, J. Sibelius et P. I. Tchaïkovski. En 1981, il a été nommé le premier chef d'orchestre de la Radiodiffusion française à Paris. Devant le public de Prague il se présente pour la première fois en 1985, lors du festival musical Le Printemps de Prague.

Né à Ostrava, BOHUSLAV PAVLAS faisait ses études du violoncelle d'abord au Conservatoire de Ostrava, pour continuer après à Brno à la faculté de musique de l'Académie des arts dramatiques Leoš Janáček et, un peu plus tard encore, à l'Académie des arts dramatiques à Prague. Ses études terminées en 1975, il s'inscrit au cours de l'interprétation musicale à Sienne, chez André Navarra. Son violoncelle est connu non seulement dans son pays natal, mais aussi à l'étranger (Yougoslavie, Cuba, Japon, Italie, Singapour, etc.). Les amateurs connaissent sa musique aussi des émissions de la Radio Prague et la Télévision tchécoslovaque. En collaboration avec la firme Panton, il a enregistré le concerto de violoncelle en si bémol majeur de L. Boccherini. Son répertoire large le range parmi les violoncellistes primordiaux de la jeune génération tchécoslovaque.

Cover picture © Milan Erazim 1986
Cover design © Ivanka Zichová 1986
Back cover photo © Pavel Horník 1986
Sleeve-note © Rudolf Pečman 1986
Translation © Stanislava Vomáčková, Eduard Tomek, Vladimíra Daňková 1986
Cover editor Dana Melanová
Printed by Severografia Děčín

HUBERT SOUDANT ist in Holland, in der Stadt Maastricht geboren. Er studierte Waldhorn und Dirigieren. Er nahm teil an den internationalen Dirigierwettbewerben Herbert von Karajans in Westberlin, an den Wettbewerben Cantelis in Mailand und Besançon und fand überall bedeutsame Anerkennung. Er tritt mit hervorragenden sinfonischen Orchestern auf und hat mit dem Londoner philharmonischen Orchester (London Philharmonic Orchestra) sinfonische Werke von F. Liszt, J. Sibelius und P. I. Tschaikowsky auf Schallplatten aufgenommen. Im Jahre 1981 wurde er zum Chefdirigenten des Philharmonischen Orchesters des französischen Rundfunks in Paris ernannt. In Prag trat er als Dirigent das erste Mal beim Festival Prager Frühling 1985 auf.

BOHUSLAV PAVLAS ist in Ostrava geboren. Dort stu-

MADE IN CZECHOSLOVAKIA EXPORTER ARIA-PRAGUE